

Poslijeratni period (1945 – 1983.)

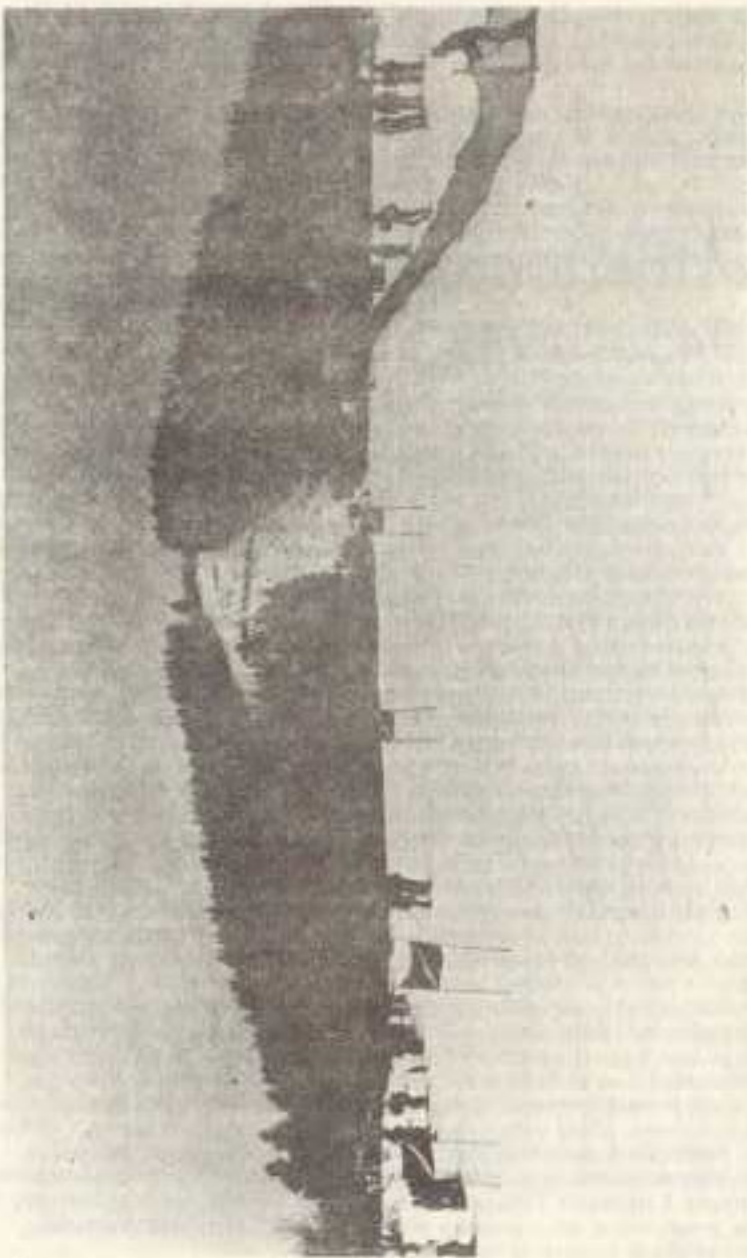
Drugi svjetski rat ostavio je strašna pustošenja, prekinuo sportske aktivnosti, pa je i smučanje za te četiri godine bilo nestalo. Na planinama oko Sarajeva stradali su planinarski i smučarski domovi; trebalo početi od nule! Prvih mjeseci nakon oslobođenja svi naši krajevi pretvoreni su u veliko gradilište. Oživljavaju sportske aktivnosti, nastavljaju s radom klubovi revolucionarne tradicije, formiraju se i nova sportska društva.

Značajan datum za razvoj sporta u Bosni i Hercegovini vezan je za godinu 1946. kada je formiran Fiskulturni savez Bosne i Hercegovine, u čijem okrilju djeluje tada i Odbor za planinarstvo i zimske sportove koji kasnije mijenja ime u Planinarsko-smučarski savez BiH. Prvi predsjednik Planinarsko-smučarskog saveza bio je narodni heroj Nisim Albahari. Savez je dao snažan impuls razvoju smučarstva u našoj republici pa naravno i u opštini Pale!

Godine 1949. Planinarsko-smučarski savez se razdvojio, da bi 1952. kada je formiran Savez sportova BiH bio ponovo formiran jedinstven Planinarsko-smučarski savez BiH! Do konačnog razdvajanja došlo je 1954. godine. Prva poslijeratna takmičenja u Bosni i Hercegovini održana su na Trebeviću. Bilo je to 1946. godine. Tada su na Trebeviću održani i prvi kursevi smučanja za pripadnike Armije. Sljedeće smučarske godine na Jahorini se grade prve barake, tu vojska gradi i prve skakaonice. Počelo je i osnivanje smučarskih sekcija pri planinarskim društvima. Godine 1948. Planinarsko-smučarski savez jača: oko 70 omladinaca i omladinki na Trebeviću završilo je kurs za smučarske instruktore. I na drugim planinama oko Sarajeva grade se objekti. Tako je na Jahorini 1948. otvoren armijski hotel.

Na području paljanske opštine smučarstvo se sve više razvija. Značajan datum za razvoj smučarstva u ovom kraju u vezi je sa 4. januarom 1953. godine, kada je na Jahorini otvorena prva žičara u Bosni i Hercegovini. Dužina žičare iznosila je 1.050 metara, a visinska razlika 240 metara. Uspinjača je imala pojedinačna sjedala (84) na neprekidnom užetu na 11 visokih stubova. Jedna vožnja uspinjačom trajala je osam minuta.

Početkom pedesetih godina već uveliko se održavaju republička takmičenja u smučarstvu, u smučari iz BiH uzimaju učešće i na saveznim takmičenjima. I smučari s Pala takmiče se tada na sreskim, seoskim i republičkim prvenstvima, ali u početku nisu imali naročito zapažene rezultate. Primat su držali smučari iz Sarajeva i Travnika.

1-lift na Jahorini

Tih godina Jahorina se afirmiše kao jugoslovenski smučarski centar. U martu 1949. na Jahorini je održano prvenstvo Jugoslavije u klasičnim disciplinama, a u februaru 1950. održano je savezno prvenstvo u klasičnim i alpskim disciplinama, a u januaru 1952. omladinsko prvenstvo Jugoslavije u trčanju i alpskim disciplinama. Prvo internacionalno smučarsko takmičenje u BiH održano je na Jahorini u martu 1953. godine; bio je to »Prvi jahorinski kup«. Tradicija ovog takmičenja nastavljena je do danas. Prvi pobjednik »Jahorinskog kupa« bio je Slovenac Janko Štefe. Godine 1954. na Jahorini je održano Prvenstvo Jugoslavije u alpskim disciplinama; otvoren je i novoizgrađeni hotel »Jahorina«.

Smučari s Pala česti su posjetioci snježnih terena na Jahorini, u početku oni su uglavnom tamo odlazili pješke. I brojne Sarajlije dolaze na snježnu ljepoticu na skijanje. Značajan datum za razvoj smučarstva u sarajevskom području vezan je za 1955. godinu, kada je »Transportno preduzeće Udarnik« otvorilo redovnu autobusku liniju od Sarajeva do Jahorine. Autobus je saobraćao jednom nedjeljno.

U februaru 1955. na Jahorini je održano studentsko prvenstvo Jugoslavije u smučanju, a 1957. Jahorina je ponovo domaćin državnog prvenstva u alpskim disciplinama. Na Jahorini je do 14. zimskih olimpijskih igara održano devetnaest takmičenja za »Jahorinski kup« i još dvije smučarske priredbe velikog međunarodnog ranga. To su studentsko prvenstvo svijeta 1955. i takmičenje smučarki za svjetski kup 1975. pod nazivom »Zlatna lisica«. To takmičenje trebalo je da se održi na Pohorju, ali zbog nedostatka snijega održano je na Jahorini, uporedo s prvim »Jahorinskim kupom« koji je bodovan za Evropski kup.

U proteklih trideset godina na Jahorinskom kupu nastupili su gotovo svi najbolji smučari i smučarke svijeta. U proteklom periodu nekoliko puta mijenjao se karakter takmičenja: poslije četiri prve priredbe (od 1953 – 1958.), organizovano je pet takmičenja za »Omladinski kup« (od 1962. do 1968.), a 1971. »Jahorinski kup« je u stvari takmičenje za 3. evropski omladinski kriterij.

»Jahorinski kup« se od 1975. uključuje u program Evropskog kupa i održava se svake godine. Prvo takmičenje za »Jahorinski kup« organizovano je u muškoj, a narednih devet u muškoj i ženskoj konkurenciji. Kada su se takmičenja na Jahorini počela bodovati za Evropski kup (1975), sedam takmičenja na Jahorinskom kupu vozili su muškarci, a potom su ovu snježnu ljepoticu osvojile dame! Godine 1982. Bjelašnica je postala mjesto gdje su se počeli okupljati smučari najvećeg svjetskog ranga, dok je Jahorina uvrštena u ženski smučarski program za 14. zimske olimpijske igre. Na Jahorini je 1983. održano takmičenje smučarki u spustu za Svjetski kup, što je ujedno i prvi put da se Jahorinski kup našao u programu Svjetskog kupa.

Na području paljanske opštine najčešće su održavana takmičenja u klasičnim i alpskim disciplinama. Ipak, nastavljena je i tradicija u skokovima koja je započela prije pola vijeka. Poslije rata na Jahorini je izgrađena smučarska skakaonica, koju je projektovao inženjer Aleksandar Trumić. List »Oslobođenje« u broju od 19. januara 1947. piše o jahorinskoj skakaonici:

»...Ovih dana na Jahorini izgradili su borci Jugoslovenske armije smučarsku skakaonicu na kojoj su mogući skokovi od 25 metara. Interesantno je da je na izgradnju skakaonice utrošeno relativno malo materijala i vremena, jer je sagrađena za svega četiri dana. Na dovršenoj skakaonici

već su bili izvršeni prvi probni skokovi, na kojima je poručnik Lušina uspio skočiti oko 20 metara.»

Na ovoj skakaonici u februaru 1948. održano je armijsko prvenstvo, a najduže skokove postigao je Adolf Slokar (628 bodova), drugi je bio Dušan Štok (626 bodova). Značajan doprinos razvoju smučarstva u paljanskoj opštini poslije rata dala je i naša armija. Tako su pripadnici Jugoslovenske armije krajem 1948. godine dogradili staru i izgradili novu skakaonicu na Jahorini.

U »Oslobođenju« od 21. decembra 1948. piše: »Jahorina uskoro dobija skakaonice koje omogućavaju skokove od 25 i 45 metara. Nacrte za skakaonice dao je naš poznati stručnjak inženjer Stanko Bloudek. Obje skakaonice nalaze se u neposrednoj blizini vojnog oporavilišta na Poljici-ma.«

Jahorina je u to vrijeme imala i jednu prirodnu petnaestmetarsku skakaonicu, a nalazila se iznad doma »Šator«.

Na Prvenstvu Jugoslovenske armije 7. februara 1949. godine Vid Černe (reprezentativac Beograda) postiže skok od 40 metara. Takmičenje je održano na Jahorini. Takmičenja u skokovima u to vrijeme nisu bila naročito masovna, ali su bila atraktivna; skakači su zbog velike hrabrosti uživali veliku popularnost.

Jahorina je krajem 1952. godine bila domaćin omladinskom smučarskom prvenstvu Jugoslavije, na kome je u konkurenciji skakača pobijedio Janez Gorišek iz Slovenije koji je skočio 35 metara. Tri decenije kasnije taj omladinski šampion Jugoslavije projektovao je na Igmanu prve olimpijske skakaonice u Jugoslaviji!

Krajem pedesetih godina smučarski skokovi na Jahorini polako se »gase«, jer je ta disciplina izbrisana iz programa takmičenja vojnika smučara. Smučarski skokovi odvijaju se tada uglavnom u klupskoj konkurenciji. Tako je, na primjer, na Palama 29. februara 1956. održano prvenstvo Smučarskog kluba Romanija »na kome je na improvizovanoj skakaonici pobijedio Miša Angebrant skokom od 16,5 metara. Najduži skok imao je Slobodan Kuše, ali je on nastupio van konkurencije. Skokovi postaju sve rjeđi, skakaonice na Jahorini su zapuštene i sve više su podsjećale samo na mjesta gdje su se nakada okupljali skakači iz BiH i Jugoslavije. Godine 1959. na Jahorini su organizovana takmičenja u smučarskim skokovima; bilo je to propagandno takmičenje u okviru smučarskog prvenstva Bosne i Hercegovine. Godinu dana kasnije, takođe u okviru republičkog prvenstva, organizuju se smučarski skokovi na Jahorini. Bilo je to posljednje takmičenje u skokovima koje je održano na ovoj snježnoj ljepotici.

Smučarska tradicija na Palama nastavljena je poslije drugog svjetskog rata. Paljanski smučari prije rata nastupili su u okviru »Sokola« i »Slavijine« smučarske sekcije. Poslije oslobođenja Paljani voze prvo na sreskim, seoskim pa republičkim takmičenjima. Smučanje na Palama postojalo je 1946. godine i sljedećih godina, ali je ovaj sport dobio pravi zamah kada je formiran Smučarski klub »Romanija«. O formiranju kluba nije sačuvan zapisnik, ali po sjećanju tadašnjih smučara i smučarskih aktivista (postoji sačuvana i jedna sveska u koju su upisivana imena smučara na Palama), »Romanija« je formirana 1950. godine. Klub tada nije bio registrovan, ali su smučari s Pala nastupali na takmičenjima koja su u to vrijeme najčešće organizovana na Jahorini, Palama, Crepoljskom, Trebeviću... Klub je registrovan kod Smučarskog saveza Jugoslavije i već iz prvih dana januara 1956. sačuvane su članske legitimacije.

Jedna od prvih članskih karti »Romanije«

Jedna od prvih poslijeratnih ekipa, »Romanlje«

Smučari na Jahorini 1956

Buduci sampioni u alpskom skijanju

Drugo mjesto na kupu republika i pokrajina u Delnicama

Predsjednik SS BiH Savo Golubović predaje pehar Veljku Cvjetkoviću

Prvih poslijeratnih godina smučanje na Palama nije bilježilo neke značajnije uspjehe. Uzrok tome je prije svega nedostatak opreme, kadrova, objekata... Sve je teklo ispočetka, spontano! Tek u drugoj polovini pedesetih godina Paljani postižu zapaženije rezultate i u klasičnim disciplinama počinju da vode uzbudljivo nadmetanje sa smučarima iz Sarajeva oko primata u Republici. Imali su Paljani tada i alpsku ekipu, koja se postepeno uključivala u vrh bosanskohercegovačkog smučanja.

O uspjesima »Romanije« u poslijeratnom periodu govorili su detaljnije u svojim sjećanjima takmičari i aktivisti, u ovom uvodnom dijelu spomenuću one najznačajnije.

● U martu 1960. godine na Jahorini održano je prvenstvo Bosne i Hercegovine u alpskim i klasičnim disciplinama, te dvomeč reprezentacija Bosne i Hercegovine i Hrvatske. Na ovom takmičenju za Romaniju vozili su: Miladin Golijanin, Miladin Granzov, Petko Nešković, Dušan Granzov, Stevan Đokanović, Rade Martinović, Mira Lučić, Zora Arnaut, Mira Petrović, Ranko Jugović, Dobro Matović, Kostadin Vladičić, Slobodan Kunioš, Remzo Spahić, Slaviša Vuković, Pero Janković, Vljeko Petrović i Nedjeljko Šuko. Nakon takmičenja u smuku, slalomu, veleslalomu, daljinskom trčanju na 16, 8 i 4 kilometra, »Romanija« je bila prva sa 7.761,97 bodova. Drugo mjesto pripalo je »Sarajevu«, treće »Zenici«, a četvrto »Bukoviku«.

● Godine 1963. ekipa »Romanije« na stazi dugoj 30 kilometara za pehar Smučarskog saveza Hrvatske u ekipnoj trci osvaja treće mjesto. Na ovom takmičenju nastupile su dvije ekipe iz Slovenije, po jedna iz Hrvatske, Srbije i Bosne i Hercegovine. Za ekipu »Romanije« vozili su – Ranko Jugović, braća Vladičić (Milorad i Kostadin).

● Godine 1965. na »Čičinom memorijalu«, koji je održan 17. januara, pobijedila je ekipa »Romanije« sa 3.173,8 bodova, ispred Sarajevskog smučarskog kluba. Nastupilo je osam ekipa. Za ekipu »Romanije« vozili su braća Milorad i Kostadin Vladičić, Pero Janković, Čedo Matović, Sa-

van Matović, Milka Kablar, Mira Jasika, Jela Simović, Milojka Simić, Branko Čečar, Slavko Vučičević, Omer Kujović, Božo Vuković.

● Na takmičenju za »Čičin memorijal« i na sreskom prvenstvu u Han-Pijesku (22. i 23. januara 1966.) pobijedila je ekipa »Romanije« sa 4.289,02 bodova, drugi je bio Sarajevski smučarski klub; nastupilo je sedam ekipa. Iste godine održano je republičko prvenstvo u klasičnim disciplinama. I na ovom takmičenju pobijedila je »Romanija« sa 3.074,80 bodova, drugi je bio Sarajevski smučarski klub. Na tim takmičenjima nastupili su: Branko Čečar, Slavko Vučević, Mahir Šehić, Franjo Černi, Mira Jasika, Novka Jasika, Jela Simović, Milka Kablar, Krista Rajić, Božana Đukić, Remzo Spahić, Milorad Vladičić, Ranko Jugović, Kostadin Vladičić, Šavan Matović, Pero Janković, Čedo Matović, Grozda Matović.

Iste godine na državnom prvenstvu, koje je održano u Delnicama, omladinke »Romanije« postigle su značajan uspjeh osvojivši treće mjesto u štafeti. To je ujedno i prvi veliki uspjeh ženske ekipe »Romanije«. Za »Romaniju« su na tom takmičenju vozile – Milanka i Milka Kablar i Mira Jasika. Uslovi za trku bili su teški zbog lošeg vremena.

● Prvenstvo Jugoslavije (1980) u smučarskom trčanju održano je na Palama. U konkurenciji seniorki, u trci dugoj 10 kilometara drugo mjesto osvojila je Jasna Pandurević, treća je bila Milanka Goreta. Među mladim omladincima u trci od pet kilometara Tomislav Lopatić osvojio je treće mjesto. Mlade omladinke »Romanije« u štafeti 3X5 kilometara osvojile su treće mjesto. Za »Romaniju« su vozile Snježana Skokić, Sonja Dimić i Danka Purković. Mladi omladinci »Romanije« u trci 3X5 kilometara bili su takođe treći. Štafetu su sačinjavali Blaško Veselinović, Jovo Lučić i Tomislav Lopatić. Iste godine na prvenstvu Jugoslavije u biatlonu na Kopaniku među mladim omladincima pobijedio je član »Romanije« Tomislav Lopatić. Trka je bila duga 15 kilometara.

● Godine 1981. omladinska štafeta »Romanije« (Miroslav Lučić, Dragan Zuber i Tomislav Lopatić) bili su prvaci Jugoslavije. Dragan Zuber u omladinskoj konkurenciji osvojio je drugo mjesto u Jugoslaviji na trci dugoj 15 kilometara.

● Godine 1982. Tomislav Lopatić u konkurenciji omladinaca bio je prvak Jugoslavije na 15 kilometara. U istoj disciplini Zoran Čosić bio je drugi. Oba su nastupila u biatlonu. U trci biatlonaca na 10 kilometara Tomislav Lopatić bio je prvi a Zoran Čosić drugi; biatlon ekipa »Romanije« u juniorskoj bila je najbolja u Jugoslaviji.

● Godine 1983. biatlon ekipa »Romanije« je najbolja u Jugoslaviji. Omladinska štafeta osvojila je prvo i drugo mjesto. U pojedinačnoj konkurenciji Zoran Čosić bio je pobjednik na 10 kilometara, u istoj disciplini Tomislav Lopatić bio je treći. U trci na 15 kilometara Zoran Čosić je drugi, a Tomislav Lopatić treći. Pionir Nenad Ilić postao je prvak Jugoslavije na pet kilometara, a u okviru takmičenja Kupa republika i pokrajina u ski-jaskom trčanju i biatlonu.

Posljednjih godina »Romanija« je dala niz republičkih prvaka u klasičnim disciplinama. Uspjesi kluba su iz godine u godinu sve veći. Potrebna je još veća materijalna baza, potrebno je poboljšati stručni rad, stvoriti još bolje uslove da bi »Romanija« izrasla u još veći smučarski kolektiv. Ovaj simpatični klub dao je prvog olimpijca Ajdina Pašovića (ponikao u »Romaniji«) i još dva olimpijska kandidata – Tomislava Lopatića i Zorana Čosića. Smučarski klub »Romanija« ima lijepu perspektivu, smučanje na Palama ostaje sport broj jedan!

Paljani najuspješniji

Odmah u poslijeratnom periodu, smučanje na Palama doživljava veliki uspon. To potvrđuju brojna takmičenja na kojima Paljani postižu uspjehe. Jedno od tih takmičenja održano je na Jahorini 20. marta 1955. godine. Bilo je to drugo smučarsko prvenstvo seoske omladine sarajevskog sreza. Na takmičenju je učestvovalo više od 130 omladinaca sa Pala, Trebevića, Kasindola, Crne Rijeke, Hadžića... Na programu su bile discipline – trčanje i veleslalom.

Najviše uspjeha imali su Paljani, koji su na takmičenju imali i najviše predstavnika. Na takmičenju su nastupili i brojni pioniri koji su te godine prvi put stavili smučke na noge, na kursu za seosku omladinu, koji je održan na Crepoljskom. Rezultate, koje su takmičari postigli, treba više cijiniti iz razloga što nisu imali modernu opremu; uglavnom su sami izradivali skije, štapove, vezove... Nagrade pobjednicima bile su, uglavnom, smučarska oprema.

Za takmičenje je vladalo veliko interesovanje, a među posmatračima bili su i istaknuti rukovodioci našeg društveno-političkog života Moša Pijade, Đuro Pucar, Rodoljub Čolaković, Rato Dugonjić, Veljko Kovačević, Uglješa Danilović...

Pobjednici po disciplinama bili su: trčanje 6 kilometara (omladinci): 1. Milorad Lučić (Brus, Trebević) 35,44 – startovalo 29 omladinaca; trčanje 12 kilometara (seniori): 1. Ranko Jugović (Pale) 1,21,40 (startovala 22 takmičara); veleslalom (pioniri): 1. Milan Rajčević (Crna Rijeka) 1:07,0; veleslalom (omladinci): 1. Grujo Granzov (Kasindo) 2:34; veleslalom (seniori): 1. Momčilo Lučić (Pale) 2:14,8.

Na ovom takmičenju oko 100 učesnika bilo je s Pala, ovaj podatak najbolje ilustruje koliko je smučanje bilo popularno na Palama u to vrijeme.

U vrhu jugoslovenskog smučanja

Proglašenjem pobjednika i podjelom medalja i diploma, na Palama je 2. marta 1980. završeno Tridesetpeto državno prvenstvo u klasičnim smučarskim disciplinama na kome je učestvovalo 180 takmičara iz 23 smučarska kluba. Prvenstvo je na sportskim terenima na Koranu zatvorio Nikola Marković, predsjednik Smučarskog kluba »Romanija – Pale«, kluba koji je veoma uspješno obavio ulogu tehničkog organizatora prvenstva. I sudijska organizacija funkcionisala je besprijekorno.

Najuspješniji na ovom prvenstvu bili su smučari »Triglava« koji su ukupno osvojili četiri prva i jedno drugo mjesto, a od pojedinaca olimpijac Ivo Čarvan, član ovog kluba, pobijedio je na 15 i 30 kilometara. Slijedi ekipa »Olimpije« koja je osvojila dva prva, dva druga i tri treća mjesta, a član ovog kluba Metka Munih bila je najbolja na pet i deset kilometara. I takmičari »Kranjske Gore« bili su zapaženi, osvojili su dva prva i dva druga mjesta, te »Gorja«, jedno prvo, tri druga i tri treća mjesta. Pored takmičara iz SR Slovenije, koji su i ovog puta bili nenaDMAŠNI, veoma dobre, do sada najbolje rezultate, postigli su takmičari Smučarskog kluba »Romanija« s Pala, koji su osvojili ukupno dva druga i četiri treća mjesta, računajući i štafete, a od pojedinaca najbolji su bili Jasna Pandurović (druga na pet kilometara) i Tomislav Lopatić (treći na 10 kilometara) kao i Sarajlija Dragan Pandurević (osmi na 15 i deveti na 30 kilometara).

Ovo takmičenje potvrdilo je da se smučari paljanske »Romanije« sve više približavaju vrhu jugoslovenske smučarske ljestvice, da se smanjuje razlika u odnosu na smučare iz Slovenije. Paljani su na ovom prvenstvu prvi put, računajući 34 protekla natjecanja, osvojili šest medalja, što pokazuje stalan uspon smučarskog sporta u ovoj komuni.

Nezaboravni trenuci

Krajem februara i početkom marta 1981. godine najvedriji zimski centar bile su Pale. Takmičenje je trajalo tri dana, dječaci i djevojčice, njih 460 najboljih iz cijele Republike, proveli su nezaboravni vikend u druženju i nadmetanju za trofeje u okviru drugog republičkog finala Malih olimpijskih igara učenika škola osnovnog i srednjeg usmjerenog obrazovanja Bosne i Hercegovine.

U nedjelju, 1. marta održana su posljednja finalna takmičenja, a zatim su se u svečanom stroju na Koranu našli najbolji među najboljima da prime zaslužene olimpijske medalje. U stroju sa šampionima bili su i mladi skakači iz Travnika, dječaci koji svojom odvažnošću već nekoliko godina plijene pažnju, a ovdje su bili najbolji u propagandnom nastupu na desetmetarskoj skakaonici, koja je na Palama izgrađena neposredno pred drugo republičko finale MOI u zimskim sportovima.

Tu su bili budući šampioni MOI, dječaci iz svih krajeva Republike kojima su pripale skije u akciji Redakcije »Oslobođenja« i Smučarskog saveza Bosne i Hercegovine. I njima kao i svim dječacima i djevojčicama koji su ovdje na Palama, kao najbolji u svojim sredinama uspješno predstavljali svoje škole i opštine, bio je upućen burni aplauz, na završnoj svečanosti na Koranu.

Šampioni su se našli na pobjedničkom postolju s medaljama oko vrata i s ponekom suzom radosnicom u očima. Onda se prisutnima obratila Mirjana Marcikić, predsjednik Sekretarijata Organizacionog odbora drugog republičkog finala MOI u zimskim sportovima:

- Za nas, za Pale i Paljane, ostaće ovo nezaboravni trenuci, jer smo bili brojniji i bogatiji za šest stotina privremenih stanovnika, naših dragih gostiju iz cijele Republike. Nadamo se da smo opravdali povjerenje i dali svoj doprinos u daljem obogaćivanju, razvoju i unapređenju Malih olimpijskih igara, koje već godinama žive u svim komunama Republike i koje rezultiraju svake godine sve većom masovnošću, a time i stvaraju uslove za kvalitetnije kako sportske rezultate tako i psihofizičke sposobnosti, uz razvijanje socijalističkih samopovjerenih vrijednosti kod pionira i omladine... Na kraju, čestitajući još jednom najuspješnijim takmičarima i svim učesnicima finala, mi Paljani želimo vam mnogo uspjeha na sljedećim takmičenjima.

Uz zvuke himne »Hej Sloveni«, potom su šampioni MOI, Maja Saračević, Željko Šljivić i Slaven Banušić s jarbola spustili zastave SFRJ, SKJ i MOI, čime je završeno ovo po svemu veliko takmičenje, na kome nije bilo poraženih. Stegli su jedni drugima ruke u znak pozdrava mali olimpijci iz Srebrenice, Ilijaša, Bosanskog Novog, Jablanice, Kalinovika... Pozdravili su se sa svojim domaćinima, mladim Paljanima u čijim domovima su bili gosti protekla dva dana, još jednom utvrdili dogovore da se ponovo vide što prije, na obalama Une, Neretve, Vrbasa, Bosne... da nastave paljanska drugovanja.

Učesnici Međih olimpijskih igara na Palama 1961. godine

Zgrada u kojoj se nalaze prostorije »Romanije«

Nismo više podstanari

Mnogo godina smučari »Romanije« nisu imali svoje prostorije. To je i jedan od razloga što je sačuvano malo dokumenata o životu i radu Kluba, što nisu sačuvani svi osvojeni trofeji. Šampioni su bili podstanari, trofeje su čuvali gdje su stigli. Negdje 1976. godine, kada je »Romanija« krenula krupnim koracima uspona, posuđene su prostorije kod Dragiše Andrića. Tu su smučari navraćali godinu dana.

Sve je to trajalo do otvaranja Doma kulture, kada je »Romanija« dobila prostorije Narodnog univerziteta i biblioteke koje su kasnije postepeno adaptirane i trenutno služe kao »dom« svih sportista s Pala. U novembru 1983. izvršena je i adaptacija prostorija koje su dobile novi sjaj. Klub ima kancelariju, salu za sastanke, veliku fiskulturnu salu čija je izgradnja pri kraju. Veliku zaslugu za adaptaciju prostorija ima OOUR Pre-rada drveta Pale!

Prostorije »Romanije« ukrašene su brojnim trofejima i priznanjima. U tim prostorijama okupljaju se smučari svih generacija, od onih najstarijih do onih najmlađih, da izmijene iskustva, da porazgovaraju i da se raduju uspjesima koje »Romanija« postiže. Prostorije SK »Romanija« nalaze se u Ulici Slaviše Vajnara Čiče 24. Broj telefona Romanije je 071 783-058! Taj telefon najčešće je u »upotrebi« poslije pobjeda paljanskih smučara kada stižu čestitke iz brojnih mjesta naše zemlje.

Na velikoj sceni

Dugo vremena »Romanija« nije imala svoje sudije pa je na nekim takmičenjima bila i oštećena. Trajalo je to negdje do 1960. godine kada su sudijski ispit položili trojica Paljana – Borko Tešanović, Milan i Cvijan Golijanin. Bio je to samo početak, a već sljedeće godine »Romanija« dobija deset novih sudija, naravno za klasične i alpske discipline.

Ispiti su se polagali na Jahorini, komisija je bila iz Smučarskog saveza Bosne i Hercegovine. Među inicijatorima polaganja ispita za smučarske sudije bili su Dragan Perović i Safet Laković. Oni su pomogli da Paljani prošire svoju smučarsku aktivnost i da smučanje u ovom mjestu dobije širu dimenziju. Sudijska organizacija u Klubu stalno je rasla, da bi 1976. godine imala 24 aktivna člana.

Sljedećih godina tempo položenih smučarskih ispita se povećava; od 1976. do 1979. godine broj sudija povećao se na 41! »Romanija« je tada imala 26 sudija republičkog i 15 klupskog ranga. U međuvremenu sudijski ispit za biatlon položile su 22 sudije (1980. godine) i to su bile prve sudije u ovoj disciplini iz Bosne i Hercegovine.

U ovoj (1983.) godini broj smučarskih sudija na Palama povećao se na 82 – 40 saveznih, 2 republičkog ranga i 40 klupskih sudija. Sudije s Pala sudile su brojna klupska, republička i savezna takmičenja. Učestvovali su i na Svjetskom omladinskom prvenstvu »Zlatnoj lisici«, gotovo na svim takmičenjima koja su održana na Jahorini i Igmanu. Sudili su i na takmičenjima u drugim republikama.

Gotovo sve sudije s Pala uključene su u program Zimskih olimpijskih igara u Sarajevu i dale svoj puni doprinos. »Romanija« s Pala ima zvanično Zbor smučarskih sudija, čiji je predsjednik Vojo Tošić.

Od diskvalifikacije do pobjede

Imao je deset godina kada su mu proricali lijepu skijašku karijeru. Branko Baja Čečar počeo je godinu dana (1957.) kasnije da se takmiči na zvaničnim trkama: bilo je to klupsko prvenstvo »Romanije« koje je održano na Koranu. Trčao je na skijama koje je posudio od jednog dječaka, čijeg se imena više ne sjeća. Ono čega će se uvijek sjećati je diskvalifikacija! Na skijama, koje su mu bile pregoleme, nije se najbolje snašao pa je otpao iz zvanične konkurencije.

Početak koji je donio peh nije obeshrabrio ambicioznog dječaka, odmah je započeo pripreme za sljedeću trku koja je održana 1958. godine. Sa mnogo ambicija

očekivao je novi nastup, ali opet nije imao uspjeha. Tu trku vozio je na novim skijama koje je od dadasa napravio sa bratom.

- Tek 1959. i 1960. postao sam poznat na Palama gdje sam doselio iz sela Vlahovića. Nastavio sam da ambiciozno treniram i ubrzo sam postao jedan od najperspektivnijih pionira smučara u Bosni i Hercegovini. Nastupao sam na takmičenjima u svojoj konkurenciji i počeo da postizem zapažene rezultate - sjeća se prvih koraka na skijama Branko Čečar.

- Kada ste postigli prvu značajniju pobjedu?

- Bilo je to 1964. kada sam nastupio u konkurenciji omladinaca na »Čičinom memorijalu«! Bio je januar, osamnaesti dan, vedar i prohladan! Nastupili su najbolji juniori iz Bosne i Hercegovine, bio sam uvjerljivo najbolji. Iste godine na juniorskom prvenstvu Bosne i Hercegovine koje je održano na Vlašiću osvojio sam prvo mjesto.

- Kako je dalje tekao vaš razvojni put?

- Sljedeće godine (1965.) nisam imao značajnijih rezultata. Iduće godine, početkom februara, pobijedio sam na Palama na prvenstvu Bosne i Hercegovine. Trka je bila dugačka 10 kilometara. Inače sve pobjede na Palama su mi izuzetno drage zbog toga što su te trke posmatrali moji prijatelji, rodbina, komšije, sugrađani... Svi su me frenetično bodrili i pomagali mi da pobijedim!

Poslije te uspješne godine, Branko Čečar bio je izvjesno vri-

Pionirska ekipa »Romanlje« s trenerom Čečerom koja je 1979. osvojila drugo mjesto na Kupu republika i pokrajina

jeme odvojen od svojih, Pala i trka. Od novembra 1966. do marta 1968. proveo je na odsluženju vojnog roka. Praktično je izgubio tri takmičarske sezone, pa njegov povratak na skije nije bio tako uspješan. Osvojio je treće mjesto na prvenstvu Bosne i Hercegovine. Tada je Pero Janković bio u punoj skijaškoj snazi, a Kostadin - Kočo Vladičić u zrelim skijaškim godinama odolijevao naletima mladih asova. Uspon Branka Čečara ponovo se nastavlja 1970. godine kada je pobijedio na prvenstvu Bosne i Hercegovine u konkurenciji seniora. Takmičenje je održano na Igmanu!

- Godinu dana kasnije ponovo sam bio prvak BiH, trka je održana na Vlačiću. Trka je bila duga 15 kilometara - sjeća se Čečar.

Od 1971. do 1976. Čečar je postigao kao takmičar svoj maksimum. Nikada neće zaboraviti pobjedu na legendarnoj Matić poljani u Sloveniji. Bilo je to takmičenje za Kup Jugoslavije, a Čečar je prvi put pobijedio u konkurenciji Slovenaca. Iste godine napravio je još jedan podvig kada je u Kupu na Žabljaku ponovo pobijedio najbolje biatlonce iz Slovenije.

- Te pobjede uvrstile su me u reprezentaciju Jugoslavije u biatlonu. Otputovali smo na pripreme u Rumuniju, u ekipi su bili još Vinko Lotrič, Filip Grašić i Tone Kunaver. Po povratku s priprema nastupio sam na Međunarodnoj trci na Pokljuki u Sloveniji i postigao zapažen uspjeh osvojivši četvrto mjesto. Godine 1976. bio sam reprezentativac i učestvovao na trci »Tatarski pokal« u Čehoslovačkoj. Bila je to moja posljednja trka. Iste godine prestao sam aktivno da trčim i odlučio da postanem trener! Rano sam napustio takmičarsku konkurenciju, uslovi

za rad bili su slabi, ostao je bio mali broj takmičara u »Romaniji«, uslijedila je stagnacija pa je sve to uticalo da donesem takvu odluku i da kao takmičar ostavim skije.

Kao trener započeo je veoma ambiciozno, sakupljao je djecu po poljanama, livadama, sokacima... Prvi trenerski koraci nisu bili tako sigurni, ali svaki početak je težak!

- Znao sam da iz široke baze mora doći kvalitet! Počeli smo sistematski da radimo s željom da stvorimo bar jednog reprezentativca. Kontinuitet je donio rezultate, to je potvrdilo i takmičenje koje je održano 1980. na Palama. Bilo je to prvenstvo Jugoslavije. Štafeta »Romanije« (mladi omladinci) postigla je podvig osvojivši treće mjesto. Taj uspjeh postigli su Čosić, Lopatić i Veselinović.

Kao trener Čečar je bio ohrabren tim uspjehom.?

- Uspjesi su se nastavljali, tako smo i u konkurenciji starijih omladinaca osvojili treće mjesto. Biatlon je po tradiciji počeo da se razvija, naši biatlonci tri puta zaredom osvajaju prvo mjesto u Jugoslaviji!

Branko Baja Čečar sa ostalim vrijednim radnicima »Romanije« dao je pečat razvoju kluba u kome su tih godina stasali Lopatić i Čosić, prvaci Jugoslavije u biatlonu. Sa ovim mladima svakodnevno vježba Branko Čečar i raduje se njihovim uspjesima.

Branko Čečar zavolio je skijanje kao dječak dok je posmatrao tadašnje asove braću Vladičić, Jugovića, Jankovića... Devetnaest godina proveo je na skijama kao takmičar, kasnije je postao trener, uvijek ostao u skijanju. Igrao je fudbal u »Romaniji«, bio dobar igrač; volio je i ostale sportove i pokazivao talenat, naročito za atletiku.

Poziv je stigao...

Strme padine Jahorine, selo Crna Rijeka, brojni dječaci na skijama, bolje reći daskama s običnom gumom umjesto modernih vezova; među mališanima bio je i Miladin Golijanin, kasnije jedan od najboljih alpinista »Romani-je«! Bilo je to početkom pedesetih godina ovog vijeka. Skijali su dječaci svakodnevno, a kad su malo ojačali išli su na vrh Jahorine, išli i bili neustrašivi. Tako su počinjali gotovo svi, oni uporniji i ambiciozniji postajali su asovi, a oni drugi vozili su za svoju dušu, onako bez takmičarske groznice.

- Godine se više i ne sjećam, znam da sam dobio poziv da učestvujem na takmičenju koje je održano na Bjelašnici. Uvrstili su i mene među 36 takmičara, sje-

ćam se da smo išli vozom do Tarčina, a onda smo pješice izašli na Bjelašnicu (Smetovi). Dok smo gazili duboki snijeg, Veljko Ubović glasno progovori: »Kuda će ovaj mali?« Htio je valjda da kaže zašto sam ja pošao na tako jako takmičenje - sjeća se Miladin Golijanin.

Staza je bila strma, takmičili su se u veleslalomu svi najbolji iz Bosne i Hercegovine; Miladin Golijanin imao je startni broj - 21! Bio je veliko iznenađenje, za izvanrednu vožnju dobio je aplauz.

- Starter je bio Safet Jažić, inače izvanredni trkač i jedan od najboljih smučara koje je Bosna i Hercegovina imala. Kad je dao znak da mogu krenuti niz strmu padinu, pomislio sam da ne budem posljednji, svako drugo mjesto za mene bi bio uspjeh. Na kraju je sve ispalo neočekivano: bio sam pobjednik!

Poslije te pobjede na tromjeću republika, Golijanin je dobio iz Austrije tri para skija, onih modernih. Sa tim novim skijama vozio je do 1962. godine, kada je otišao na odsluženje vojnog roka. Po dolasku iz vojske, vozio je još nekoliko trka i negdje 1965. prestao da se takmiči.

- Na modernim skijama koje sam dobio iz Austrije - priča Golijanin - bio sam tri puta prvak Bosne i Hercegovine; pobjeđivao sam u slalomu, smuku i veleslalomu. U karijeri sam imao podosta nezaboravnih trka, uvijek se sjećam državnog prvenstva na Vitrancu (Kranjska Gora) koje je održano 1958. godine. Osvojio

Miladin Golijanin na skakonici na Jahorini

sam sedmo mjesto u spustu. Padina je bila tako strma da su noge pucale kao »ledenice«. Staza nije bila zaštićena modernim mrežama, već su na bukvama bile obješene slamarice da bi zaštitile takmičare koji promaše »koridor«! Kad sam ja došao na start, činilo mi se da se nalazim na nebesima. Imao sam silnu tremu, ali na sreću bez posljedica.

Među brojnim rivalima, Miladin Golijanin izdvaja dvojicu najtežih.

– To su Aco Bošković iz Sarajevskog smučarskog kluba i Vladimir Šušnjar, s kojim sam se često kladio pred trku i pobjeđivao ga!

Miladin Golijanin prestao je rano da se takmiči, ali je ostao u smučanju. Godine 1968. položio je za smučarskog sudiju. I danas, mnogo godina poslije takmičarske karijere, Golijanin u zimskim danima redovno stane na skije da pokaže mladima kako se savlađuju strme padine.

Pobjede od hrabrosti

Sve je počinjalo neobično: ski-je su sami pravili najčešće od jase-na, štapovi su bili od ljeskovog drveta, vezovi od žice ili kožni ka-jiševi. Tako je to bilo prije tridese-tak godina, kada su dječaci s Pala i okolnih sela provodili zimske dane na snijegu i maštali o pobje-dama i peharima. Među tim mali-šanima nalazio se i Dušan Gran-zov, koji je ozbiljnije počinjao da vozi 1955. godine!

– Prvo ozbiljnije takmičenje imao sam 1957. godine. Bilo je to na Jahorini (prvenstvo Sarajev-skog sreza) gdje sam postigao za-pažen rezultat pa su me nagradili aplauzom. Taj aplauz bio je za mene snažan motiv da nastavim da se takmičim još ozbiljnije – sjeća se Dušan Granzov.

Tadašnje skijaše koji nisu ima-li modernu opremu niti organizo-

vane treninge, krasilo je veliko drugarstvo, želja za uspjehom, is-trajnost, borbenost. Velika volja i hrabrost bile su glavne vrline ovog sportiste.

– Prvu pobjedu postigao sam 1959. na Jahorini. Sjećam se – vozio sam slalom! Prvi put postao sam prvak Bosne i Hercegovine 1961. godine. Poslije tog uspjeha došao je novi 1962. kada sam po-bijedio u slalomu i veleslalomu.

Poslije tih pobjeda, Dušan Granzov nije imao sreće; na državnom prvenstvu na Jahorini slomio je nogu! Staza je bila opas-na, kako nije bilo pravih vezova, na tom takmičenju trojica smuča-ra slomili su nogu!

Do 1959. takmičio se na skija-ma koje je sam pravio. Od te go-dine vozi na modernim skijama, koje je dobio kao nagradu za jed-nu pobjedu.

Dušan Granzov prestao je ak-tivno da se takmiči 1963. godine! Rano se povukao sa bijele staze zbog porodičnih razloga. Kao i brojni njegovi drugovi iz »Roma-nije«, i Dušan je položio za smučarskog sudiju. Smučanje je osta-lo njegova trajna ljubav, sada na skije odlazi bez takmičarske groz-nice.

MILADIN GRANZOV

(Pale, 15. aprila 1940.)

Posljednji postao prvi

- Kao i svi dječaci ispod Jahorine, tako sam i ja (sjeća se Miladin Granzov) počeo spontano voziti skije. Kamo sreće da su to bile skije, već slobodno se može reći - dvije jasenove ugladene daske, uvezane žicom oko opanaka i vunених seoskih, šarenih čarapa. Sa svojim rođacima počeo sam dolaziti na Pale i Jahorinu te posmatrati kako voze iskusniji trkači.

- Negdje 1958. godine pozvali su me i učlanili u SK »Romanija«. Iste godine doživio sam uspjeh, otišao sam na Šavnik gdje su me jedva pustili da vozim i to kao zadnjeg takmičara. Ali, po završetku vožnje odmah se vidjelo da je redosljed okrenut u moju

korist. Osvojio sam na jasenovim skijama prvo mjesto u slalomu i tada su me nazvali »slalomaš«!

- Od tada sam pobjeđivao na brojnim takmičenjima u slalomu, a učestvovao sam i na prvenstvima BiH i Jugoslavije i u veleslalomu. Poslije prestanka s aktivnim bavljenjem smučanjem, učestvovao sam na brojnim takmičenjima šumara Jugoslavije i s dosta uspjeha nadmetao se sa nekadašnjim asovima Petrom Lakotom, Jožom Gazvodom i Andrejom Klinarom. Na jednom od tih takmičenja bio sam pobjednik. Danas sam najradosniji kad rekreativno stanem na skije i vozeći gledam ljepote Pala i Jahorine.

(Pale, 9. juna 1949.)

Pad odnio medalju

U porodici Granzov na Palama već je bio afirmisan Dušan kao vrstan skijaš, dok je njegov mlađi brat Radivoje tek počinjao da vozi. Bilo je to negdje 1958. godine, Radivoje je odlazio na snijeg da se divi starijim majstorima i da sam isproba svoj talenat.

– Rano sam počeo da vozim – pričao mi je Radivoje Granzov. Negdje 1964. postao sam član Smučarskog kluba »Romanija«, prvu godinu vozio sam u klasičnim disciplinama (trčanje). Nastupio sam kao trkač samo jednom i osvojio četvrto mjesto među juniorima.

– Šta vas je motovisalo da se bavite smučanjem?

– Odlučila je tradicija; u porodici Granzov bilo je uvijek dobrih

smučara. Ja sam samo produžio tu tradiciju.

Poslije uspjehnog početka u trčanju, Radivoje prelazi u alpske discipline 1965. godine, a već 1966. bio je treći u kombinaciji na Republičkom prvenstvu koje je održano na Jahorini.

– Godine 1967. pobijedio sam na Šavniku; na to takmičenje otišao sam »ilegalno«, jednostavno pobjegao sam od kuće jer me nisu puštali na sva takmičenja zbog drugih obaveza.

Od 1968. do 1975. bio je na vrhuncu forme i najbolji alpinista u to vrijeme u Bosni i Hercegovini. Godinama je bio prvak naše republike. Od takmičenja i pobjeda izdvaja onu na Kopaoniku 1970. godine.

– Bio je to Kup gradova, pobijedio sam u veleslalomu. Bio sam presrećan jer sam savladao i takmičare iz Slovenije koji su u to vrijeme bili neprikosnoveni na snijegu. Poslije te pobjede postao sam član »B« reprezentacije Jugoslavije.

U to vrijeme klub je oskudijevao sa sredstvima, slabi uslovi za rad, bez treninga, priprema... Radivoje Granzov vježbao je sam i to mu nije smetalo da bude šampion!

– Imao sam peh da sam uvijek dobijao posljednji broj. Na takmičenja sam dolazio sam, niko me nije ni prijavljivao i tek kad se izredaju svi, ja startujem. Na mnogim takmičenjima nisam uspijevao ni da obidem stazu, odmah sam morao ići na start!?

Od brojnih takmičenja Radivoje se sjeća Prvenstva šumara

skijaša Jugoslavije, koje je održano na Kopaoniku 1978. godine.

- Tada sam bio brži od dvojice Slovenaca, čuvenih asova - Andreja Klinara i Petra Lakote!

Od trka koje nikada neće prežaliti je ona na prvenstvu Jugoslavije koja je održana na Jahorini 1975. godine.

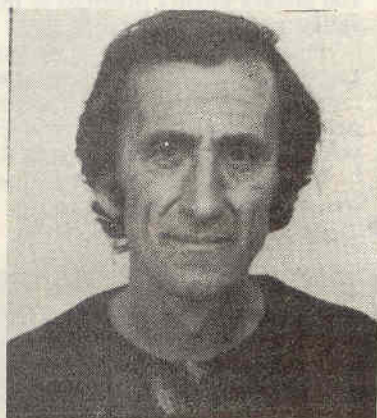
- Išao sam na sve ili ništa, mnogo sam rizikovao, kako nisam imao snage da izdržim, pao sam 100 metara pred ciljem. Imao sam

najbolje prolazno vrijeme, svi su vjerovali da ću pobijediti, ali ta želja mi se nije ostvarila. Inače, pad je bio tako opasan da sam 100 metara klizio i prevrtao se niz veliku padinu.

Poslije te trke, kada je postao zapažen u jugoslovenskim razmjerama, od »Elana« je dobio četiri para skija, na kojima je kasnije vozio. Takmičenjem se prestao baviti 1978. godine, kada je postao trener pionira u »Romaniji«.

Radivoje Granzov na Takmičenju na Jahorini

Veliko je srce u junaka

Bio je i ostao legenda paljanskog smučanja – Pero Janković – o njemu je riječ, pobjeđivao je na takmičenjima širom Jugoslavije u jakoj konkurenciji. Na trkama u Bosni i Hercegovini godinama se nadmetao sa Jažićima, Vladičićima, Jevtovićem, Ždralom, Čečarom... Skijanje je zavolio kao dječak, dolazio je na treninge da gleda starije kolege i odlučio da jednog dana i on postane šampion.

Porodica Pera Jankovića bila je sportska – otac je igrao fudbal u »Romaniji«. Miloša Jankovića znali su Paljani kao talentovanog fudbalera, sestra Ljuba takmičila se uspješno u skijanju (trčanje)! Naravno, Pero je postigao na

sportskom polju najviše i njegove pobjede će se dugo pamti.

– Počeo sam da se bavim skijanjem 1954. godine, u početku sam vozio u konkurenciji »alpinaca«; ubrzo sam shvatio da sam »lagan« za tu disciplinu pa sam prešao na trkaće staze. Tada je bilo teže doći do skija za alpske discipline, pa je i to uticalo na mene da promijenim orijentaciju – sjeća se Pero Janković.

Pero Janković je kao i većina ostalih dječaka učestvovao na trkama i snalazio se za skije. Opremu je obično posuđivao od starijih drugova. Tih detalja se rado sjeća...

– Tada se sport shvatao drugačije nego sada: živjeli smo za trke, sami sebi organizovali treninge, pravili skije i opremu. Tadašnji as Dobro Matović bio je veoma uspješan kao takmičar i majstor za pravljenje skija. Sjećam se da je i meni napravio jedne skije na kojima sam postigao nekoliko pobjeda. Bilo je to vrijeme kada je luksuzna oprema bila još daleko od nas. Sve je to potrajalo do 1960. godine kada smo počeli dobijati prve moderne skije i odgovarajuću opremu. Do tada smo se snalazili svako na svoj način, skije je bilo lakše nabaviti nego cipele. Odlazili smo najčešće kod obučara da nam napravi cipele i tako smo rješavali taj problem.

Svaki sportista uvijek se sjeća svoje prve pobjede; zbog toga Pero Janković nikada neće zaboraviti »Čičin memorijal« koji je održan 1965. kada je u konkurenciji Jugovića, Jažića, Čečara... osvojio prvo mjesto.

- Na okupu su bili svi najbolji skijaši iz Bosne i Hercegovine, za to takmičenje vladalo je veliko interesovanje, uspio sam da osvojim prvo mjesto i da se radujem toj nezaboravnoj pobjedi - pričao mi je Pero Janković.

Ta 1965. bila je za Jankovića dosta uspješna, na takmičenju za Kup Jugoslavije na Mavrovu osvojio je treće mjesto! Prvo i drugo mjesto osvojili su Slovenci.

Pero Janković kao takmičar bio je originalan, za trke se pripremao sam na svoj način. Nije imao trenera, nije znao šta je »suvi trening«, vježbao je uglavnom pred trku i tako ubrzano postizao formu. Među trkama kojih se sjeća je i »Čičin memorijal« iz 1978. kada je opet pobijedio i bio bolji od svih favorita.

- Imao sam dobre rezultate - sjeća se Janković - i na Igmanu, ali tamo nisam pobjeđivao. Na »Čičinom memorijalu« pobijedio sam četiri puta, bio sam višestruki prvak Bosne i Hercegovine.

Od trka na kojima nije pobijedio dugo će se sjećati one održane na Matić poljani u Hrvatskoj kada je pobijedio njegov drug Brane Čečar.

- Vrijeme za takmičenje nije bilo pogodno, mokar i dubok snijeg otežavao je trkačima posao, mi smo pomagali Čečaru, probijao sam snijeg i kada sam vidio da će moj klupski drug savladati i favorite (Slovence) rekao sam mu: »Brane, srećno!« Na toj trci prvi put je jedan od takmičara iz Bosne i Hercegovine bio brži od Slovenaca. Trke ću se sjećati i po jednom neobičnom detalju: imao sam na glavi crvenu pletenu kapu koja je od mokrog snijega popustila boju pa su moji drugovi kad sam došao na cilj pomislili da sam krvav.

Pero Janković pamti i trke na Mavrovu i kaže:

- Tamo se uvijek bilo teško takmičiti, dubok i mokar snijeg godinama me je pratio. Sjećam se da sam jednom stigao do petnaestog kilometra, svi takmičari se zbili u grupu i niko ne pokušava da krene naprijed. Pomislih: ako idem naprijed moram preći 15 kilometara, ako se vratim nazad opet 15 kilometara! I, naravno, krenem prema cilju, a svi za mnom!

Dugo je trajala uspješna karijera Pere Jankovića, koji se sa smučarske staze povukao 1978. godine. I danas nije u potpunosti zanemario sport, zimi vozi onako rekreativno, a kada nema snijega često ga možete vidjeti na biciklu. Održava kondiciju i zadovoljan je. Dok se takmičio, navjerniji njegovi navijači bili su supruga Dragica i kćerke Mirjana i Bratislava, koje su imale talenta za skijanje, ali nisu nastavile tradiciju koju je uspješno godinama njegovao njihov otac Pero Janković.

Prvi šampion s Pala

Godinama su smučari »Romanije« pokušavali da »otmu« primat kolegama iz »Sarajeva«; to rivalstvo donosilo je mnogo uzbuđenja na takmičenjima širom Jugoslavije. Naročito su bila zanimljiva prvenstva na kojima su Sarajlije do 1956. držale primat. I baš te godine Ranko Jugović donosi prvu titulu prvaka sarajevskog sreza »Romaniji«! Tako je ovaj smučar ostao zlatnim slovima upisan u almanah paljanskog sporta.

Ranko Jugović bio je godina-
ma jedan od najboljih smučara u Republici. Sjeća se brojnih detalja sa snježnih staza, sjeća se trka i radosti koje su mu donosile te

trke. Smučanjem se počeo baviti, kao i brojni drugi dječaci na Palama, u vrijeme kada nije bilo modernih skija, niti savremene opreme, a treniralo se samo pred trku. Ranko Jugović sjetno priča:

– Bilo je to negdje 1947. i 1948. godine: na Palama su naši vojnici vježbali skijanje, kao dječak trčao sam za njima onako pješke, diveći se toj obuci na snijegu. U početku nisam znao šta to oni rade na skijama, ali sam odmah zavolio skijanje i poželio da se i ja bavim tim sportom.

– Kada ste dobili prve skije?

– Sa dječacima sam odlazio u šumu da ukrademo jasenovo drvo, skije od jasena su odličnog kvaliteta. I kad mi je to uspjelo, zamolio sam Petra Kusmuka, koji se iz hobija bavio izradom skija, da jedne i za mene napravi. Bilo je to 1950. godine.

– Kada ste prvi put nastupili na takmičenju?

– Godine 1951. održano je sresko prvenstvo na Jahorini; imao sam samo petnaest godina, otišao sam s Pala pješke i zakasnio na trku. Startovao sam naknadno, postigao sam odlično vrijeme i osvojio drugo mjesto! Bio je to veliki uspjeh za mene. Kao nagradu dobio sam skije, prave skije...

Ranko Jugović je kao junior vozio u seniorskoj konkurenciji. U to vrijeme uzori su mu bili starije kolege – Radovan Obućina, Slobodan Kureš, Veljko Cvetković...

U dugoj i uspješnoj karijeri Ranko Jugović nastupio je na brojnim trkama i najčešće osvajao

drugo mjesto. Svoj veliki uspjeh postigao je 1956. godine kada je postao prvak sarajevskog područja.

– Takmičenje je održano na Jahorini, staza je bila duga 15 kilometara, osvojio sam prvo mjesto u jakoj konkurenciji. U to vrijeme prva vedeta bosanskohercegovačkog smučanja bio je Safet Jažić s kojim me je vezivalo rivalstvo i drugarstvo. Safet je bio pravi as i pravi sportista. Tada (1956) sam bio najbolji u sarajevskom regionu i za pobjedu dobio sam moderne skije.

Od 1958. Ranko Jugović postaje član reprezentacije Bosne i Hercegovine za koju je nastupao sve do kraja takmičarske karijere. Aktivan takmičar bio je do 1966. godine. Uz smučanje Ranko je bio i vrstan atletičar, nastupao je za AK »Sarajevo«.

– Remzo Spahić i ja nastupali smo za »Romaniju« kao smučari i za »Sarajevo« kao atletičari. U atletici moje specijalnosti bile su discipline 1.500, 3000 s preponama, 5.000 i 10.000 metara po potrebi. Bio sam prvak Bosne i Hercegovine na 3.000 metara s preponama i na 5.000 metara.

Porodica Ranka Jugovića je sportska, njegova djeca – kćerka Suzana i sin Vitomir – voze za »Romaniju«. Suzana je član juniorske reprezentacije Jugoslavije, a Vitomir je pionir i nada paljanskog smučanja. Ranko je i poslije prestanka aktivnog bavljenja sportom ostao zaljubljen u smučanje, na Olimpijadi u Sarajevu brinuće se o uređenju staza za trkače. Zaposlen je u »Unioninvestu«, radi kao monter centralnog grijanja.

Smučari »Romanije« 1960. godine

Zajednička radost i – pobjede

Među najistaknutijim takmičarima »Romanije« bile su i dvije djevojke (Milanka Kablar i Mira Jasika) koje su se na brojnim takmičenjima širom Republike smjeњivale u pobjedama. Spajalo ih je rivalstvo, bile su nerazdvojne drugarice! Uvijek su se radovale pobjedi suparnice, Milanka Mirinoj, a Mira Milankinoj! Takva su to bila vremena...

Milanka Kablar, bolje poznata pod imenom »Beba«, rođena je u Bistrici (1951. god.) kod Jahorine. Kao djevojčica zaljubila je Jahorinu i skijanje. Postala je član Romanije 1961. godine i odmah nastupila na Pionirskom prvenstvu

Jugoslavije na Mavrovu. Prva trka među budućim šampionkama donijela joj je i prvu radost!

– Pobjedila sam – sjećala se mnogo godina kasnije Milanka – u trci na tri kilometra. Poslije te pobjede bila sam toliko uzbuđena da cijelu noć nisam mogla spavati.

U to vrijeme uslovi za bavljenjem smučanjem nisu bili naročito dobri. Takmičari su imali veliko srce, odvažnost i volju.

– Sjećam se da smo po nekoliko nas vježbale na jednom skijama. Posuđivale smo skije od naših drugova, nosile smo na takmičenjima i muške cipele i ništa nam nije smetalo da postizemo dobre rezultate. Mira Jasika i ja smo nastupale na svim takmičenjima.

– Mira vam je bila i glavni rival?

– Godinama smo se zajedno takmičile i godinama smo se smjeњivale u pobjedama. Rivalstvo u sportu nas je zbližavalo i činilo nerazdvojnima.

Od brojnih pobjeda Milanka kaže da joj je najdraža ona na Komaru gdje je 1968. postala republički prvak. Poslije te pobjede dobila je sat kao poklon od gazde (Šain) kod koga je stanovala. To joj je draga uspomena koju s dosta emocija čuva.

Sportom se kao takmičarka prestala baviti 1970. godine. Od tada se takmiči, ali na radničko-sportskim igrama i opet postiže uspjehe. Poslije prestanka aktivnog takmičenja, postala je 1974. trener u »Romaniji«. Njen skijaški naraštaj (Snježana Skokić

Svetlana Golić, Danka Purković) postale su reprezentativke BiH i 'B' reperez. SFRJ. Zbog porodičnih obaveza 1982. prestala je da se bavi trenerskim poslom, ali joj je želja da se opet vrati radu sa mladim smučarima. Milanka Kablar, nastavila je sportsku tradiciju i u braku udata je za Miroslava Goretu); ona i njen muž su jedan od važnih stubova »Romanije«.

* * *

Mira Jasika rođena je na Palama i među djevojčicama Osnovne škole »Dan mladosti« bila jedna od najzapaženijih skijašica. Nastavnik Todor Nešković održavao je početkom šezdesetih godina tečajeve skijanja; usmjeravo je djecu u »Romaniju«, a onim najtalentovanijim, među kojima je bila i Mira, predviđao uspješnu karijeru. Prvih sportskih koraka, Mira se rado sjeća:

– Znam da je predsjednik Kluba u to vrijeme vodio računa o nama kao da smo njegova djeca. On je često dolazio kod naših roditelja da se interesuje za nas, dolazio je i u školu da sazna kako učimo. Kad bi se primaklo takmičenje, tražio je dozvolu od roditelja i škole i mi smo uvijek bez problema dobijale odobrenje.

Kako si ti doživljavala rivalstvo sa Milankom?

– Nikad se nismo posvađale, uvijek smo se zajedno pripremale za trku, zajedno smo mazale skije, zajedno se radovali našim pobjedama. Za Milanku me i poslije takmičarske karijere vezuje lijepo drugarstvo. I danas se često sastajemo, sjećamo se trka i pobjeda, sjećamo se dugih putovanja, časova provedenih u vozovima, hotelima...

Od brojnih trka koju posebno izdvajaš?

– Sjećam se jedne koja je 1966. održana na Palama. Bilo je to republičko prvenstvo za starije juniorkе; staza je bila duga pet kilometara, bila sam brža od Branke Lučić, koju su jako bodrili i davali joj »ritam«! Sve je bilo uzalud, tog dana bila sam u velikoj formi i osvojila prvo mjesto.

Mira Jasika završila je 1970. fiskulturnu školu, a 1974. Fakultet za fizičku kulturu u Sarajevu. Poslije prestanka aktivnog bavljenja sportom, skijanju nije rekla zbogom; nastupa na radničko-sportskim igrama, u Srednjoškolskom centru na Palama gdje radi kao profesor, vodi sportske sekcije. Položila je i ispit za smučar-

skog sudiju, pa se svake godine nađe u toj ulozi. Kad dođe zimski školski raspust, Mira Jasika vodi kurseve skijanja u alpskim disciplinama za djecu. Kada je prestala da se aktivno takmiči, svome prezimenu dodala je još jedno – Kablar! Udata je za Nedjeljka Kablara, koji je takođe bio jedan od zapaženih smučara u »Romaniji«.

bijem aplauz na otvorenoj sceni – pričao mi je Omer Kujović.

Štafeta »Romanije« pobjeđivala je na brojnim takmičenjima u Republici. Omer Kujović bio je njen član i radovao se tim pobjedama. Smučanjem se bavio do 1970. godine. Bio je i aktivan fudbaler u »Romaniji«. Kada je prestao da se takmiči, ostao je u sportu kao smučarski sudija i tehnički sekretar Fudbalskog kluba »Romanija«. U sportu je bio cijelim bićem, ali amaterski. Profesionalno je angažovan u Opštini Pale, radi u Sekretarijatu za narodnu odbranu.

Radost u štafeti

Njegovo ime ne spominje se među šampionima Republike, ali je bio član ekipe »Romanije« koja je pobjeđivala na prvenstvu Bosne i Hercegovine i na drugim takmičenjima. Omer Kujović bio je zapažen kao svestran omladinac i primjeren sportista. Skijaškim se počeo baviti 1954. godine na Palama, vozio je sa učenicima osnovne škole.

– Znam da sam još kao učenik četvrtog razreda osnovne škole pohađao kurs smučanja na Palama. Bio sam među zapaženijim dječacima. Kao brojni dječaci gledao sam u to vrijeme asove »Romanije« Boška Tešanovića, Remzu Spahića, Ranka Jugovića, braću Vladičić... Želio sam da i ja nekad budem tako uspješan i da do-

Bistro na Bistričaku

Kao djevojčica Nevenka Kovačević odlazila je krišom na skijanje. U to vrijeme skijanje je za žensku djecu bilo dosta nedostupno naročito u malim mjestima kao što su Pale. Zbog toga je Nevenka kasno počela da se takmiči na zvaničnim trkama. Ipak, postala je prvakinja Bosne i Hercegovine. O tome Nevenka priča:

– Molila sam tatu Vlada da me pusti da idem na skijanje; bila sam njegova ljubimica pa sam često dobijala dozvolu. Negdje 1956. kada sam imala sedamnaest godina počela sam da vozim za »Romaniju« i da pobjeđujem. Iduće godine postala sam i prvakinja Bosne i Hercegovine.

– Gdje je održano to takmičenje?

– Prvenstvo naše republike održano je na Bistričaku kod Zenice. Bila sam srećna kada sam osvojila prvo mjesto. Trka je bila uzbudljiva i ja sam imala najviše snage da u finišu pobijedim suparnice iz Sarajeva i Travnika.

– Koliko ste godina nastupali za »Romaniju«?

– Kratko sam vozila za »Romaniju«, ukupno tri godine. U to vrijeme rodila se ljubav između Rajka Tepavčevića koji je vozio za Sarajevski smučarski klub i mene. Ubrzo sam postala član porodice Tepavčević i nastavila sam da vozim, ali u Sarajevskom smučarskom klubu. Poslije udaje skijanjem sam se bavila još godinu dana.

– Da li ste nastupali na prvenstvu Jugoslavije?

– Jednom sam se takmičila na Državnom prvenstvu. Bilo je to 1958. u Delnicama kada sam osvojila četvrto mjesto, što je za mene bio značajan uspjeh. Tada se, sjećam se, na skijaškoj stazi pojavila jedna mlada i veoma talentovana djevojka (Katica Šporer) koja je godinama kasnije bila zapažena u Sarajevskom smučarskom klubu.

Nevenka Kovačević–Tepavčević je jedna od djevojaka iz generacije smučarki »Romanije« koje su srcem kobile pobjede i koje su posuđivale skije i opremu da bi nastupile na takmičenjima. Ona, kao i njene drugarice, nije znala za ljetnje pripreme, stizala je na cilj prva i uspijevala da bude zapažena na svim životnim zadacima.

Povreda prekinula uspjehe

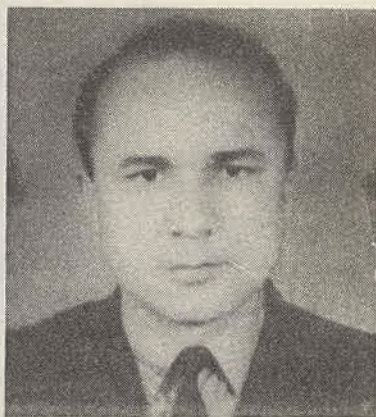
Kao dječak Slobodan Kureš počeo je da vozi skije 1950. godine. Bio je zapažen pa je godinu dana kasnije postao član sarajevske »Jahorine«. Kao član »Jahorine« postizao je dobre rezultate, postao je i reprezentativac Bosne i Hercegovine u trčanju.

– Prve skije za takmičenje dobio sam – sjeća se Slobodan Kureš – od Adolfa Slokara. On mi je najviše pomogao i najzaslužniji je za moje uspjehe u smučanju. Godine 1956. prešao sam u »Romaniju« gdje sam postigao zapažene rezultate. Bio sam prvak u smuku na otvorenom prvenstvu Pala, te u skokovima i trčanju. Vozio sam za

reprezentaciju Bosne i Hercegovine na prvenstvu Jugoslavije 1957. godine i zauzeo 11. mjesto u trčanju na 15 kilometara. Na svim takmičenjima do 1958. bio sam među prvima u Bosni i Hercegovini u skokovima. Prerano sam zbog povrede, prestao da se bavim smučanjem. Za sve moje uspjehe veliku zahvalnost dugujem Adolfu Slokaru – rekao mi je Slobodan Kureš.

Iako je odavno prestao da voziti aktivno, skijanje je ostalo njegova ljubav pa onako rekreativno često ode na Jahorinu i uživa u ovom sportu.

Prvi na prekovanoj skiji

Negdje tokom rata dječak Momčilo Lučić stao je na skije koje je dobio od porodice Granžov (sportska porodica). Tako je zavolio sport u kome je postigao zapažene rezultate u konkurenciji bosanskohercegovačkih smučara; uz smučanje volio je i fudbal: igrao je na mjestu lijevog halfa u »Romaniji«, a bio jedan od najboljih smučara na Palama. Na takmičenjima je počeo da vozi krajem pedesetih godina. Tih takmičenja Momčilo Lučić rado se sjeća:

– Bilo je to 1949. kada sam nastupio na srednjoškolskom prvenstvu Sarajevskog sreza na Trebe-

viću. Bio sam među zapaženijim srednjoškolcima.

– Kada ste prvi put nastupili na državnom prvenstvu?

– Godine 1952. na Jahorini je održano juniorsko prvenstvo Jugoslavije. Vremenske prilike bile su izuzetno loše, pa se na stazi nisu dobro snašli ni takmičari sa više iskustva. Na tom prvenstvu nisam postigao naročito zapažen plasman, ali je moj talenat ostao zapažen među posmatračima.

– Koje vam je takmičenje ostalo u posebnom sjećanju?

– Bilo je više takvih takmičenja. Ja se rado sjećam prvenstva Sarajevskog sreza koje je održano na Jahorini 1955. godine: u konkurenciji seniora bio sam najbolji. Pobjedu sam postigao u veleslalomu, vrijeme koje sam postigao bilo je 2:14,8 minuta. Tu trku vozio sam na prekovanoj skiji.

Momčilo Lučić nastupao je do 1957. godine kada je s Pala prešelio u Foču gdje je otišao na novu dužnost – radio je u Tvornici namještaja »Drina«. Kada je završio takmičarsku karijeru i dalje je ostao zaljubljen u smučanje. Postao je jedan od smučarskih sudija iz redova Romanije. Njegova porodica nastavlja sportsku tradiciju, kćerka Danica bila je prvak Bosne i Hercegovine u alpskim disciplinama u kategoriji omladinki.

Na prvenstvu Romanije 1956. godine bio je pobjednik na stazi dugoj 15 kilometara. Tada je bio ispred Ranka Jugovića, u to vrijeme velike nade paljanskog smučarja.

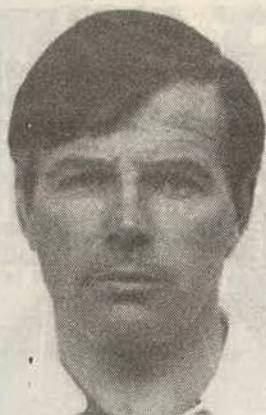
Orlović i Lučić na Republičkom prvenstvu na Jahorini 1951. godine

Godine 1964. nastupio je na prvom jugoslovenskom takmičenju radnika šumarstva i drvne industrije. Nastupao je te godine na memorijalnim takmičenjima.

Kada je bio već ušao u šestu deceniju života (1983.) nastupio je

na »Kočinom memorijalu« i osvojio treće mjesto. U svojoj 51. godini života učestvovao je i na radničkim sportskim igrama.

Smučarski sudija postao je 1970. godine.

Mladi veteran

Među dječacima na Palama, koji su poslije rata nastavljali smučarsku tradiciju ovog kraja, bio je i Dobro Matović. Kao talentovan omladinac 1955. pohađao je na Crepoljskom kurs smučanja. Takmičio se u alpskoj konkurenciji do 1958. godine. Kasnije prelazi u konkurenciju trkača. Tih godina nalazio se u JNA i nastupao je, uglavnom, na armijskim prvenstvima.

Za »Romaniju« je prvi put nastupio na Palama 1959. godine, u trci dugoj 15 kilometara osvojio je treće mjesto. Iste godine na Prvenstvu BiH bio je četvrti. Godine 1960. i 1962. na Republičkom prvenstvu bio je treći. Za reprezentaciju Bosne i Hercegovine nastupao je od 1959. do 1964. godine. Na skijama je proveo do

1964. kao aktivan takmičar, da bi onda napravio pauzu do 1968. godine kada se ponovo aktivirao. Postao je jedan od aktivista u »Romaniji«, nastavio je ponovo da se takmiči! Tako je na Vlašićkom kupu 1969. osvojio treće mjesto! Taj uspjeh postigao je u veleslalomu. Godine 1971. u istoj disciplini na Vlašiću ponovo je treći.

Sada se nalazi u »Romaniji« kao predsjednik Komisije za skokove i priprema mlade skakače! On je sam izgradio malu skakaonicu na istom mjestu gdje je 1934. izgrađena prva skakaonica u Bosni i Hercegovini. Na toj novoj skakaonici trenira mlade skakače s Pala!

Bljesak na startu

Kao dječak stanovao je u kući Slobodana Kureša na Stambolčiću. Bilo je to početkom pedesetih godina, kada je Kureš vozio za »Romaniju« kao zapažen as, a dječak Todor Nešković počinjao da pravi svoje prve korake u ovom sportu. To druženje sa Kurešom za Neškovića je bilo od presudne važnosti da i on postane član »Romanije« za koju je godinama nastupao i bio jedan od najboljih alpinista. Tih početaka Todor Nešković se rado sjeća i priča:

– Negdje početkom 1955. Slobodan Kureš doveo me na Pale i učlanio u »Romaniju«. Prvo zvanično takmičenje imao sam 1958. godine kao učenik Željezničke industrijske škole. Takmičenje je održano na Romaniji i u debiju

sam osvojio prvo mjesto i dobio prave skije za nagradu. Te godine otišao sam i na Republičko prvenstvo na Jahorinu i kao anonimni takmičar pobijedio u smuku.

Početak je za Todora Neškovića bio zaista uspješan; postao je i član reprezentacije Bosne i Hercegovine. Na tom takmičenju osvojio je peto mjesto što je bio pravi podvig.

– Na Šari sam vozio u reprezentaciji Bosne i Hercegovine koji su sačinjavali Vladan Šušnjar, Kemo Nikšić, Dušan i Miladin Granzov i ja; bili smo svi juniori, ali smo se takmičili među seniorima.

– Na toj trci nastupio si na posuđenim skijama?

– Skije mi je posudio Slobodan Kureš! To mi je jedna od najdražih vožnji zbog toga što sam se uspješno nadmetao sa tada neprikosnovanim vozačima iz Slovenije.

I sljedeća godina za Neškovića bila je uspješna, nastupio je na državnom prvenstvu na Jahorini i bio najbolje plasiran od takmičara iz Bosne i Hercegovine. I za taj uspjeh dobio je moderne skije.

– Mnogo me je obradovalo kad sam za nagradu dobio skije »kesle« koje su u to vrijeme bile prava rijetkost kod naših takmičara. Na tim skijama takmičio sam se do 1965. godine. Tada sam prestao da se aktivno takmičim, ali sam ostao vjeran smučanju, obučavao sam mlade talente u Osnovnoj školi na Palama gdje radim kao nastavnik fizičke kulture. Kroz moju obuku prošao je i Ajdin Pašović, inače prvi olimpijac s Pala.